ഉപസംഗ്രഹം

നഗരപ്രദേശങ്ങളിലെ മുനിസിപ്പൽ ഖരമാലിന്യ പരിപാലനം ഇന്ന് രാജ്യം നേരിടുന്ന മുഖ്യവെല്ലുവിളികളിലൊന്നായി ഉയർന്നുവന്നിരിക്കുന്നു. ദ്രുതഗതിയിലുള്ള നഗരവൽക്കരണം ഈ സാഹചര്യത്തിന്റെ സങ്കീർണ്ണതകളെ കൂടുതൽ കടുപ്പിച്ചിരിക്കുന്നു. അപര്യാപ്തമായ മാലിന്യ പരിപാലനം പൊതുജനാരോഗ്യത്തിനും പാരിസ്ഥിതിക പരിണാമങ്ങൾക്കും മേൽ സാരമായ ദുഷ്പ്രഭാവം ചെലുത്തിയേക്കാം.

നഗരപ്രദേശങ്ങളിലെ മാലിന്യപരിപാലനത്തിന്റെ പ്രാധാന്യം പരിഗണിച്ചുകൊണ്ട് യുഎൽബികളിലെ മാലിന്യപരിപാലനത്തിനുള്ള നയവും ആസൂത്രണവും നിലവിലുള്ള വ്യവസ്ഥകൾക്ക് അനുസൃതമാണോയെന്നും, പര്യാപ്തമായൊരു സ്ഥാപനസംവിധാനത്താൽ പിൻതാങ്ങപ്പെടുന്നുണ്ടോയെന്നും പരിശോധിക്കുവാനുള്ള ലക്ഷ്യത്തോടുകൂടി, 2016-2021 കാലയളവ് ഉൾക്കൊള്ളിച്ചുകൊണ്ട് ഇന്ത്യയുടെ കംപ്ട്രോളർ ആന്റ് ഓഡിറ്റർ ജനറൽ ഈ പ്രവർത്തനക്ഷമതാ ഓഡിറ്റ് ഏറ്റെടുക്കുകയുണ്ടായി. മാലിന്യപരിപാലനവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട (വേർതിരിക്കൽ, ശേഖരണം, പരിവഹനം, സംസ്കരണം, നിർമ്മാർജ്ജനം എന്നീ ഘടകങ്ങളിലൂടെയെല്ലാം) ജോലികളും പദ്ധതികളും ഫലപ്രദമായ തരത്തിലാണോ ആസൂത്രണം ചെയ്തതും നിർവഹിച്ചതും പരിപാലിച്ചതുമെന്ന് വിശകലനം ചെയ്യണമെന്നും ഓഡിറ്റ് ലക്ഷ്യമിട്ടു. മാലിന്യം മൂലം പരിസ്ഥിതിക്കുണ്ടാകുന്ന ദോഷങ്ങൾ തിരിച്ചറിയുകയും ലഘൂകരിക്കുകയും ചെയ്യുന്നതിന്റെ പരിധി പരിശോധിക്കുന്നതിലും ശ്രദ്ധ പുലർത്തിയിരുന്നു.

ഓഡിറ്റ് കാലയളവായ 2016-2021 നിടയിൽ തെരഞ്ഞെടുക്കപ്പെട്ട നഗര തദ്ദേശസ്ഥാപനങ്ങളിൽ (യുഎൽബി) യാതൊരു സർവ്വേയും നടത്താതെ മാലിന്യ ഉൽപാദനത്തിന്റെ ആളോഹരി നിർണ്ണയം അവലംബിക്കുകയുണ്ടായി. ഈ രീതിക്ക് കുറഞ്ഞ വിശ്വാസ്യതയുള്ളതായി ഞങ്ങൾ നിരീക്ഷിച്ചു. സംസ്ഥാനത്ത് ഉൽപാദിപ്പിക്കപ്പെടുന്ന മാലിന്യത്തിന്റെ അളവ്, മിശ്രണം, ഭൗതിക-രാസ സവിശേഷതകൾ എന്നിവ നിർണ്ണയിക്കുവാൻ വേണ്ടി ശാസ്ത്രീയപഠനമൊന്നും നടത്തിയിരുന്നില്ല.

മാലിന്യ പരിപാലനത്തിന്മേലുള്ള സംസ്ഥാനനയം തയ്യാറാക്കുന്നതിൽ രണ്ടു വർഷത്തെയും സംസ്ഥാന തന്ത്രത്തിന്റെ രൂപീകരണത്തിനു നാലു വർഷത്തിലധികവും താമസമുണ്ടായി. തെരഞ്ഞെടുത്ത യുഎൽബികൾ ഹ്രസ്വ/ദീർഘകാല പദ്ധതികൾ തയ്യാറാക്കുകയുണ്ടായില്ല. ബൈലാകൾ തയ്യാറാക്കപ്പെടുകയോ/സർക്കാരിനാൽ അംഗീകരിക്കപ്പെടുകയോ ഉണ്ടായില്ല.

സ്ഥാപനശേഷിയുടെ പര്യാപ്തതയുടെ മതിയായ അപഗ്രഥനം ഇല്ലാതെ വളരെ കുറഞ്ഞ കാലയളവിൽ ധാരാളം ഡീറ്റെയിൽഡ് പ്രോജക്ട് റിപ്പോർട്ടുകൾ തയ്യാറാക്കിയത്, നിലവിലെ മാലിന്യ പരിപാലന സംവിധാനത്തെ സംബന്ധിച്ച് സമഗ്രമായ വിവരങ്ങൾ കൂടി ഉൾപ്പെടുത്താതിരുന്നതിലേക്ക് നയിച്ചു. സംസ്ഥാനത്തെ 11 യുഎൽബികൾ ഡിപിആറുകൾ തയ്യാറാക്കാതിരുന്ന/തയ്യാറാക്കുവാൻ വൈകിയതിനാൽ, യുഎൽബികൾക്ക് ₹45.82 കോടി മതിക്കുന്ന കേന്ദ്രസഹായം നഷ്ടമായി.

പരിശോധന നടത്തിയ എല്ലാ യുഎൽബികളിലും നിരോധിക്കപ്പെട്ട പ്ലാസ്റ്റിക് ക്യാരി ബാഗുകളുടെ വ്യാപകമായ ഉപയോഗവും റോഡ് നിർമ്മാണ പ്രവൃത്തികളിലെ പൊടിച്ചുതരിയാക്കിയ പ്ലാസ്റ്റിക്കിന്റെ കുറഞ്ഞ വിനിയോഗവും ഓഡിറ്റിന്റെ ശ്രദ്ധയിൽപ്പെട്ടു. മെറ്റീരിയൽ കളക്ഷൻ ഫെസിലിറ്റികളും റിസോഴ്സ് റിക്കവറി ഫെസിലിറ്റികളും യുഎൽബികളിൽ സ്ഥാപിക്കാതിരിക്കുകയോ പ്രവർത്തിക്കാതിരിക്കുകയോ ആയിരുന്നു. ഔപചാരികമായ മാലിന്യ പരിപാലന സംവിധാനത്തിലേക്ക് അസംഘടിതരായ മാലിന്യ ശേഖരണക്കാരെയും/മാലിന്യം പെറുക്കുന്നവരെയും സംയോജിപ്പിച്ചതായി കണ്ടില്ല.

കേന്ദ്ര/സംസ്ഥാന സർക്കാരുകളിൽ നിന്നും ലഭിക്കുന്ന ഫണ്ടുകളും തനതു ഫണ്ടും വിനിയോഗിച്ചാണ് യുഎൽബികളിലെ ഖരമാലിന്യപരിപാലന (എസ്ഡബ്ല്യുഎം) പദ്ധതികളുടെ നിർവ്വഹണം ഏറ്റെടുത്തത്. മാലിന്യപരിപാലനത്തിനുവേണ്ടി വികസന ഫണ്ടിൽ നിന്നും നിർദ്ദേശിക്കപ്പെട്ട 10-15 ശതമാനത്തേക്കാൾ വളരെ കുറഞ്ഞ, 0.48 മുതൽ 1.66 ശതമാനം വരെ മാത്രമാണ് പരിശോധന നടത്തിയ യുഎൽബി കൾ വിനിയോഗിച്ചത്. അഞ്ചുവർഷത്തെ ഓഡിറ്റ് കാലയളവിനിടയിൽ, 14 യുഎൽബികൾ യാതൊരു എസ്ഡബ്ല്യുഎം പദ്ധതിയും തനതുഫണ്ടുപയോഗിച്ച് നടപ്പിലാക്കാതിരുന്നപ്പോൾ, ബാക്കിയുള്ള എട്ടിടത്ത് വിനിയോഗ ശതമാനം വെറും 5.34 ശതമാനം മാത്രമായിരുന്നു.

ഫണ്ടുകളുടെ കുറഞ്ഞ വിനിയോഗം കൂടാതെ, വിവര വിജ്ഞാന വ്യാപന പ്രവർത്തനങ്ങൾക്ക് സംസ്ഥാന/ജില്ല/യുഎൽബി തലത്തിലെ നയം/പദ്ധതി/ലക്ഷ്യങ്ങളുടെ അഭാവത്തിൽ പ്രതിഫലിച്ചിരിക്കുന്നതു പ്രകാരം കുറഞ്ഞ മുൻഗണനയാണ് നൽകിയത്.

ഉറവിടങ്ങളിലും ദ്വിതീയതലങ്ങളിലുമുള്ള മാലിന്യത്തിന്റെ അപൂർണ്ണമായ വേർതിരിക്കൽ സംസ്കരണ കേന്ദ്രങ്ങളിലേക്ക് മിശ്രിതമാലിന്യം എത്തിച്ചേരുന്നതിനിടയാക്കി. പരിശോധന നടത്തിയ എല്ലാ യുഎൽബികളിലും വീടുകളിലേക്ക് കളർകോഡഡ് ബിന്നുകൾ നൽകിയിരുന്നില്ല.

ഉറവിടത്തിലും ദ്വിതീയതലത്തിലുമുള്ള അപര്യാപ്തമായ വേർതിരിക്കൽ മൂലം യുഎൽബികൾ വലിയ അളവിൽ തിരസ്കരിക്കപ്പെട്ട മാലിന്യം നീക്കം ചെയ്യുന്നത് ശ്രദ്ധയിൽപ്പെട്ടു. പരിശോധന നടത്തിയ യുഎൽബികളിലെ വളരെ കുറച്ച് റെസ്റ്റോറന്റുകൾ/കമ്മ്യൂണിറ്റി ഹാളുകൾക്ക് മാത്രമാണ് ഉറവിടതല സംസ്കരണ ഉപാധികളുണ്ടായിരുന്നത്. അപ്പാർട്ടുമെന്റുകളിൽ ഉറവിടതല സംസ്കരണ ഉപാധികൾ സ്ഥാപിക്കേണ്ടത് നിർബന്ധമായിരുന്നെങ്കിലും, 52 ശതമാനം (548-ൽ 286 എണ്ണം) അപ്പാർട്ടുമെന്റുകളിൽ മാത്രമാണ് ഈ സൗകര്യമുണ്ടായിരുന്നത്. പരിശോധന നടത്തിയ മൂന്ന് യുഎൽബികളിൽ മാത്രം കോഴിമാലിന്യം ശേഖരിക്കുന്നതിനുള്ള സംവിധാനം ഉണ്ടായിരുന്നുവെന്നും കൂടാതെ, റെസ്റ്റോറന്റുകൾ പന്നി ഫാമുകളിലേക്ക് ഭക്ഷണാവശിഷ്ടങ്ങൾ നീക്കം ചെയ്തതായും കണ്ടു. പരിശോധന നടത്തിയ യുഎൽബികൾക്ക് ഗാർഹിക അപകട മാലിന്യം, സാനിറ്ററി മാലിന്യം, പുഷ്പഫലാവശിഷ്ടങ്ങൾ ഇവ ശേഖരിക്കുവാനുള്ള സംവിധാനമില്ലായിരുന്നു. പരിശോധനയ്ക്കായി തെരഞ്ഞെടുത്ത യുഎൽബികൾ 100 ശതമാനം വീടുവീടാന്തരമുള്ള മാലിന്യശേഖരണം കൈവരിക്കുന്നതിൽ നിന്നും വിദൂരമായിരുന്നു. കൂടാതെ, മാലിന്യ നിർമ്മാർജ്ജനത്തിനു വേണ്ടിയുള്ള ലാൻഡ്ഫിൽ സൗകര്യം സംസ്ഥാനത്തില്ല. അപകടകരമായ മാലിന്യം നീക്കം ചെയ്യുന്നതിന് അമ്പലമേട്ടുള്ള സംസ്ഥാനത്തെ ഒരേയൊരു ലാൻഡ്ഫിൽ സൗകര്യത്തെ മിശ്രിത/അപകടകരമല്ലാത്ത മാലിന്യം നീക്കം ചെയ്യാൻ വേണ്ടി ഉപയോഗിച്ചുവരുന്നു.

മാലിന്യം കൊണ്ടു പോകുന്നതിനു വേണ്ടി യുഎൽബികൾ തുറന്ന വാഹനങ്ങളും വേർതിരിച്ചിട്ടില്ലാത്ത വാഹനങ്ങളും ഉപയോഗിച്ചത്, ചട്ടങ്ങൾക്ക് വിരുദ്ധമായിരുന്നു. കൊച്ചി, തിരുവനന്തപുരം കോർപ്പറേഷനുകളിൽ, മാലിന്യം കൊണ്ടു പോകുന്നതിന് സ്വകാര്യ വാഹനങ്ങൾ വാടകയ്ക്കെടുക്കുന്നത് തുടർന്നുകൊണ്ടിരിക്കേ, സമയോചിതമായ അറ്റകുറ്റപണികളുടെയും ഫിറ്റ്നസ് സർട്ടിഫിക്കറ്റിന്റെയും അഭാവത്തിൽ തദ്ദേശസ്ഥാപനങ്ങളുടെ സ്വന്തം വാഹനങ്ങൾ റോഡിലിറക്കാൻ സാധിച്ചിരുന്നില്ല.

മലിനീകരണ നിയന്ത്രണ ബോർഡിന്റെ അംഗീകാരമില്ലാതെ നിരവധി വർഷങ്ങളായി പ്രവർത്തിച്ചുവരുന്ന ബ്രഹ്മപുരത്തെ കൊച്ചി കോർപ്പറേഷന്റെ കേന്ദ്രീകൃത സംസ്കരണപ്ലാന്റിൽ മാലിന്യം വലിയ തോതിൽ അടിഞ്ഞുകൂടിയതായി ഓഡിറ്റ് നിരീക്ഷിച്ചു.

ബ്രഹ്മപുരത്തെയും ഞെളിയൻപറമ്പിലെയും സംസ്കരണ കേന്ദ്രങ്ങളിലെ ലീച്ചേറ്റ് സംസ്കരണപ്ലാന്റുകൾ പ്രവർത്തനരഹിതമായിരുന്നു. പരിശോധന നടത്തിയ യുഎൽബികളിലെ 14 ഡംപ്സൈറ്റുകളിൽ റെമഡിയേഷൻ പ്രവൃത്തികൾ ഒരു മുനിസിപ്പാലിറ്റിയിലും ആരംഭിച്ചിട്ടില്ല.

മാലിന്യം ശരിയായ രീതിയിൽ തരംതിരിക്കാത്തതുമൂലം പ്ലാസ്റ്റിക് മാലിന്യം, ബയോ-മെഡിക്കൽ മാലിന്യം, ഇ-മാലിന്യം എന്നിവയുമായി ഖരമാലിന്യം കൂടിക്കലരുന്നതിനു വഴിവെച്ചു. നിരവധി ആരോഗ്യകേന്ദ്രങ്ങൾ അംഗീകാരമില്ലാതെ പ്രവർത്തിക്കുകയും, പരിസ്ഥിതിയെ അപായപ്പെടുത്തിക്കൊണ്ട് ബയോ-മെഡിക്കൽ മാലിന്യം നീക്കം ചെയ്യുന്നതിന് അംഗീകൃതമല്ലാത്ത മാർഗ്ഗങ്ങൾ ആശ്രയിക്കുകയും ചെയ്യുന്നുണ്ട്. 48 മണിക്കൂറുകൾക്കുള്ളിൽ ബയോ-മെഡിക്കൽ മാലിന്യം സംസ്കരിക്കേണ്ടതും നീക്കം ചെയ്യേണ്ടതുമാണെങ്കിലും അപര്യാപ്തമായ നിർമ്മാർജ്ജന സൗകര്യം മൂലം പാലക്കാട്ടുള്ള ഇമേജ് കേന്ദ്രത്തിൽ സംസ്കരിക്കാൻ മാലിന്യത്തിന്റെ വലിയൊരു കുടിശ്ശികയുണ്ടായിരുന്നു. മറുവശത്ത്, കേരള എൻവിറോ ഇൻഫ്രാസ്ട്രക്ചർ ലിമിറ്റഡ് (കെഇഐഎൽ) കേന്ദ്രത്തിൽ, ദിനംപ്രതി 16 ടൺ മാലിന്യം കൈകാര്യം ചെയ്യാനുള്ള ശേഷിയുണ്ടായിരുന്നിട്ടും, 6.2 ടൺ മാത്രമാണ് കൈകാര്യം ചെയ്തത്,

പരിശോധന നടത്തിയ യുഎൽബികളിൽ, ഇ-മാലിന്യം ശേഖരിക്കാതിരിക്കുകയും അംഗീകൃത പൊളിച്ചുമാറ്റുന്നവർ/പുനഃചംക്രമണം ചെയ്യുന്നവരിലേക്ക് എത്തിച്ചുകൊടുക്കാതിരിക്കുകയും, മുനിസിപ്പൽ ഖരമാലിന്യം ഇ-മാലിന്യത്തോടൊപ്പം കൂടിക്കലർന്ന് കാണപ്പെടുകയും ചെയ്തു. പരിശോധന നടത്തിയ യുഎൽബികളിലൊന്നിലും നിർമ്മാണ-പൊളിക്കൽ-മാലിന്യം കണക്കാക്കുന്നതിനും, ശേഖരിക്കുന്നതിനും, നീക്കം ചെയ്യുന്നതിനും ഉള്ള സംവിധാനമുണ്ടായിരുന്നില്ല.

ശുപാർശകൾ

I. ആസൂത്രണവും സാമ്പത്തിക നിർവ്വഹണവും

- ***യുഎൽബികളിൽ ഉൽപാദിപ്പിക്കപ്പെടുന്ന എല്ലാത്തരം മാലിന്യത്തിന്റെയും മതിയായ സംസ്കരണവും നീക്കം ചെയ്യലും ഉറപ്പാക്കാനായി ഉൽപാദിപ്പിക്കപ്പെടുന്ന മാലിന്യത്തിന്റെ അളവിന്റെയും ഘടനയുടെയും ശാസ്ത്രീയമായ നിർണ്ണയം മുൻഗണനയോടെ നടത്തുന്നത് സർക്കാർ ഉറപ്പാക്കേണ്ടതാണ്. നൂതനവും കാര്യക്ഷമവുമായ സംസ്കരണ രീതി കണ്ടെത്തുന്നതിനും ആസൂത്രണം ചെയ്യുന്നതിനും വേണ്ടി, നിർമ്മാർജ്ജനം ചെയ്യാനും നീക്കം ചെയ്യാനുള്ള മാലിന്യത്തിന്റെ യഥാർത്ഥ അളവ് നിർണയിക്കുന്നതിനായി മാലിന്യ സംസ്കരണ സംവിധാനത്തിലൂടെ കടന്നു പോകുന്ന മാലിന്യത്തിന്റെ അളവ് വിവിധ സ്ഥലങ്ങളിലും വിവിധ സീസണുകളിലും നിർണ്ണയിക്കേണ്ടത് ആവശ്യമാണ്.***

  (ശുപാർശ 1)

- ***കാര്യക്ഷമമായ മാലിന്യ നിർമാർജ്ജനത്തിനുവേണ്ടി യുഎൽബികൾ മുനിസിപ്പൽ ഖരമാലിന്യ നിർമ്മാർജ്ജന പദ്ധതികൾ ആവിഷ്കരിച്ചു എന്നും അംഗീകരിച്ച ബൈലാകൾ ഉണ്ട് എന്നും സർക്കാർ ഉറപ്പാക്കേണ്ടതാണ്. അനൗപചാരികമായി മാലിന്യം ശേഖരിക്കുന്നവരെയും കൂടി ഔപചാരിക സംവിധാനത്തിലേക്ക് ചേർക്കാനുള്ള നടപടികൾ ഉൾപ്പെടുത്തിവേണം മാലിന്യ നിർമാർജ്ജന പദ്ധതികൾ ആവിഷ്കരിക്കാൻ.***

  (ശുപാർശ 2)

- *ലഭ്യമായ ഫണ്ടിന്റെ കാര്യക്ഷമമായ വിനിയോഗം ഉറപ്പ് വരുത്തുന്ന രീതിയിൽ വാർഷിക പദ്ധതികളും ലക്ഷ്യങ്ങളും രൂപീകരിച്ച് കൊണ്ട് സർക്കാർ യുഎൽബികളുടെ വിവര വിദ്യാഭ്യാസ വിനിമയ (ഐഇസി) പ്രവർത്തനങ്ങളെ സുസ്ഥിരമായ രീതിയിൽ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കേണ്ടതാണ്. മാലിന്യ ഉൽപാദനം കുറയ്ക്കുക, മാലിന്യത്തിന്റെ പരമാവധി പുനരുപയോഗം, മാലിന്യത്തിന്റെ തരംതിരിക്കൽ, പൊതു സ്ഥലങ്ങളിൽ മാലിന്യം നിക്ഷേപിക്കാതിരിക്കൽ തുടങ്ങിയവയുടെ ആവശ്യകതയെപ്പറ്റി മാലിന്യം ഉത്പാദകരെ ബോധവൽകരിക്കുന്നതിന് സർക്കാർ അതിന്റെ പൊതുജന സമ്പർക്ക വകുപ്പിലൂടെയും മറ്റ് ഏജൻസികളിലൂടെയും ഐഇസി പ്രവർത്തികൾ നടത്തേണ്ടതാണ്.*

(ശുപാർശ 3)

- *മാലിന്യ നിർമ്മാർജ്ജനത്തിനായി വകയിരുത്തിയ കേന്ദ്ര/സംസ്ഥാന ഫണ്ടുകൾ, തനതുഫണ്ട് എന്നിവയുടെ വിനിയോഗ വ്യാപ്തി യുഎൽബികൾ കൂട്ടുന്നുവെന്ന സർക്കാർ ഉറപ്പുവരുത്തേണ്ടതാണ്. മാലിന്യ നിർമ്മാർജ്ജന പ്രവർത്തനങ്ങളുടെ ചെലവിലേക്ക് വേണ്ടി സേവന ഉപനികുതി, യൂസർഫീ എന്നിവയുടെ പിരിച്ചെടുക്കൽ വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നതിനുള്ള ആത്മാർത്ഥമായ ശ്രമം അവർ നടത്തേണ്ടതാണ്.*

(ശുപാർശ 4)

- *ഖരമാലിന്യ നിർമ്മാർജ്ജനത്തിന് മാത്രമായി തദ്ദേശസ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾ ഒരു നിർബന്ധ കുറഞ്ഞ ശതമാനം ചെലവ് നിശ്ചയിക്കുന്നത് പരിഗണിക്കണം.*

(ശുപാർശ 5)

II. മാലിന്യങ്ങളുടെ വേർതിരിക്കൽ, ശേഖരണം, പരിവഹനം

- *ഉറവിടം/വീടുകൾ, കേന്ദ്രീകൃത തരംതിരിക്കൽ സംവിധാനം, മാലിന്യ സംസ്കരണ സ്ഥലങ്ങൾ എന്നിങ്ങനെ വിവിധതലങ്ങളിൽ മാലിന്യം വേർതിരിക്കുക, വീടുവീടാന്തരമുള്ള അപകടകരമായ ഗാർഹിക മാലിന്യത്തിന്റെയും സാനിറ്ററി മാലിന്യത്തിന്റെയും ശേഖരണം, മാലിന്യത്തിന്റെ ഫലപ്രദമായ തരംതിരിക്കലിനും ശേഖരണത്തിനും വേണ്ടി പലനിറത്തിലുള്ള ബിന്നുകൾ നല്കുക എന്നിങ്ങനെയുള്ള ഫലപ്രദമായ മാർഗ്ഗങ്ങൾ മാലിന്യം തരംതിരിക്കുന്നതിന് യുഎൽബികൾ സ്വീകരിക്കുന്നു എന്ന് സർക്കാർ ഉറപ്പാക്കണം.*

(ശുപാർശ 6)

- *മാലിന്യ പരിവഹനത്തിൽ ഏർപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന വാഹനങ്ങളുടെ യഥാർത്ഥമായ വിലയിരുത്തൽ സർക്കാർ/യുഎൽബികൾ ഉറപ്പാക്കണം. വാഹനങ്ങൾ നന്നാക്കുകയും/റിപ്പയർപണി പൂർത്തിയാക്കുകയും ചെയ്യുന്നതിനും സ്വന്തം വാഹനങ്ങൾ ദീർഘകാലം റോഡിൽ ഇറക്കാതെയിരിക്കുകയും അതേസമയം വാഹനങ്ങൾ വാടകയ്ക്ക് എടുക്കുകയും ചെയ്യുന്ന ഏർപ്പാട് പരിമിതപ്പെടുത്തുന്നതിനും അടിയന്തിര നടപടി സ്വീകരിക്കേണ്ടതുണ്ട്.*

(ശുപാർശ 7)

III. മാലിന്യ സംസ്കരണവും നിർമ്മാർജ്ജനവും

- *ജൈവമാലിന്യങ്ങൾ സംസ്കരിക്കുന്നതിനായി ഉറവിടതല സംസ്കരണ സൗകര്യങ്ങൾ നടപ്പിലാക്കുന്നതിന് ആവശ്യമായ വിഭവങ്ങൾ ലഭ്യമാക്കുന്നത് സർക്കാർ/ യുഎൽബികൾ ഉറപ്പുവരുത്തുകയും ലഭ്യമാക്കിയിരിക്കുന്ന സൗകര്യങ്ങൾ ഫലപ്രദമായി വിനിയോഗിക്കുന്നതിനായി കുടുംബങ്ങളെ/സ്ഥാപനങ്ങളെ സഹായിക്കുകയും വേണം. എല്ലാ സ്രോതസ്സുകളിൽ നിന്നുമുള്ള അധിക മാലിന്യം സംസ്കരിക്കുന്നതിന് പര്യാപ്തമായ രീതിയിൽ സാമൂഹിക തലത്തിലുള്ള സൗകര്യങ്ങൾ സർക്കാർ സജ്ജീകരിക്കണം.*

(ഖണ്ഡിക 8)

- *ഉൽപാദിപ്പിക്കുന്ന മിശ്രിത മാലിന്യങ്ങൾ ഉറവിട കേന്ദ്രങ്ങളിൽ തന്നെ വേർതിരിക്കപ്പെടുന്നുവെന്നും ജൈവമാലിന്യം മാത്രം ബ്രഹ്മപുരത്തും ഞെളിയൻപറമ്പിലും ഉള്ള കേന്ദ്രീകൃത സംസ്കരണ പ്ലാന്റുകളിൽ എത്തുന്നുവെന്നും സർക്കാർ ഉറപ്പാക്കണം. ഉൽപാദിപ്പിക്കപ്പെടുന്ന ലീച്ചേറ്റ് സംസ്കരിക്കാൻ ലീച്ചേറ്റ് സംസ്കരണ പ്ലാന്റ് സ്ഥാപിക്കാനും അതുവഴി സമീപത്തെ ജലാശയങ്ങളിലെയും കൃഷിയിടങ്ങളിലെയും മലിനീകരണം തടയാനും കോർപ്പറേഷനുകളോട് സർക്കാർ ആവശ്യപ്പെടണം.*

(ഖണ്ഡിക 9)

IV. പ്ലാസ്റ്റിക് മാലിന്യങ്ങളുടെയും, ബയോ-മെഡിക്കൽ മാലിന്യങ്ങളുടെയും, ഇ-മാലിന്യങ്ങളുടെയും, നിർമ്മാണ പൊളിക്കൽ മാലിന്യങ്ങളുടെയും പരിപാലനം

- *ഉൽപന്നങ്ങളുടെ ഉൽപാദകർ, ഇറക്കുമതി നടത്തുന്നവർ, ബ്രാൻഡ് ഉടമകൾ എന്നിവരോട് പ്ലാസ്റ്റിക് മാലിന്യ/ഇ-മാലിന്യ പരിപാലന നിയമങ്ങൾ 2016-ലെ എക്സ്റ്റെൻഡഡ് പ്രൊഡ്യൂസർ റെസ്പോൺസിബിലിറ്റി (ഇപിആർ) നിറവേറ്റാനാവശ്യമായ ഒരു സംവിധാനം രൂപീകരിക്കാൻ സംസ്ഥാന മലിനീകരണ നിയന്ത്രണ ബോർഡിനോട് സർക്കാർ നിർദ്ദേശിക്കേണ്ടതാണ്.*

(ഖണ്ഡിക 10)

- *ഉൽപാദിപ്പിക്കപ്പെടുന്ന മാലിന്യത്തിന്റെ കുറവു വരുത്തൽ, പുനരുപയോഗം, പുനഃചംക്രമണം (3 ആർ നയം) പരമാവധിയാക്കുന്നതിന് വേണ്ടി യുഎൽബികൾ ഒറ്റത്തവണ ഉപയോഗിക്കുന്ന പ്ലാസ്റ്റിക്കിന് നിരോധനം ഏർപ്പെടുത്തുകയും, പ്ലാസ്റ്റിക് ക്യാരിബാഗുകൾക്കുള്ള ബദലുകൾ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുകയും, പുനഃചംക്രമണം ചെയ്യാനാവാത്ത ഷ്രെഡഡ് പ്ലാസ്റ്റിക് റോഡ് നിർമാണത്തിലുപയോഗിക്കുകയും, മാലിന്യത്തിൽ നിന്നും ഊർജ്ജം ഉൽപാദിപ്പിക്കുന്ന പ്ലാന്റുകളെ പ്രവർത്തനക്ഷമമാക്കുകയും ചെയ്യുന്നുണ്ടെന്ന് സർക്കാർ ഉറപ്പുവരുത്തേണ്ടതാണ്.*

(ഖണ്ഡിക 11)

- *പ്ലാസ്റ്റിക് മാലിന്യത്തിലെ പുനഃചംക്രമണം ചെയ്യാനാവുന്ന ഭാഗം ഉചിതമായ രീതിയിൽ വേർതിരിച്ചെടുക്കുന്നതിന് വേണ്ടി മെറ്റീരിയൽ കളക്ഷൻ ഫെസിലിറ്റികൾ എല്ലാ വാർഡുകളിലും യുഎൽബികൾ സ്ഥാപിക്കുന്നുണ്ടെന്ന് സർക്കാർ ഉറപ്പുവരുത്തേണ്ടതാണ്.*

(ഖണ്ഡിക 12)

- *ചട്ടങ്ങളിൽ പ്രതിപാദിച്ചിരിക്കുന്ന സമയദൂരപരിധികളിൽ പ്രാദേശികതലത്തിൽ ബയോ-മെഡിക്കൽ മാലിന്യം നിർമ്മാർജ്ജനം ചെയ്യുന്നത് ഉറപ്പ് വരുത്താൻ പൊതു ബയോ-മെഡിക്കൽ മാലിന്യസംസ്കരണസംവിധാനങ്ങൾ സ്ഥാപിക്കാനുള്ള അടിയന്തിര നടപടികൾ സർക്കാർ ആരംഭിക്കേണ്ടതാണ്. ആരോഗ്യ സംരക്ഷണ സംവിധാനങ്ങൾ (എച്ച്സിഎഫ്) മതിയായ അംഗീകാരത്തോടെയാണ് പ്രവർത്തിക്കുന്നതെന്നും ഈ എച്ച്സിഎഫുകളിൽ നിന്നും ഉൽപാദിപ്പിക്കപ്പെടുന്ന ഖര/ദ്രവ ബയോ-മെഡിക്കൽ മാലിന്യങ്ങൾ ഫലപ്രദമായി കൈകാര്യം ചെയ്യുന്നുണ്ടെന്നും സർക്കാരും സംസ്ഥാന മലിനീകരണ നിയന്ത്രണബോർഡും മേൽനിരീക്ഷിക്കേണ്ടതാണ്.*

(ഖണ്ഡിക 13)

- *യുഎൽബികൾ നിർമ്മാണ പൊളിക്കൽ (സി ആന്റ് ഡി) മാലിന്യം ശേഖരിക്കാനായി അനുയോജ്യമായ സംഭരണികൾ സ്ഥാപിക്കുകയും അവരുടെ അധികാര പരിധിയിൽ ഉൽപാദിക്കപ്പെടുന്ന സി ആന്റ് ഡി മാലിന്യം സംസ്കരിക്കുന്ന പ്ലാന്റിനു വേണ്ട ഭൂമി കണ്ടെത്തേണ്ടതുമാണ്.*

(ഖണ്ഡിക 14)

V. നിരീക്ഷണം

- *നിലവിലുള്ള ചട്ടങ്ങൾ പാലിച്ചുകൊണ്ട്, ഖരമാലിന്യ പരിപാലന സംവിധാനത്തിന്റെ പ്രകടനം നിരീക്ഷിക്കുന്നതിന് വേണ്ടി സർക്കാരും സംസ്ഥാന മലിനീകരണ നിയന്ത്രണബോർഡും ഒരുമിച്ച് ഫലപ്രദമായൊരു പ്രവർത്തന രീതി സ്ഥാപിച്ചെടുക്കേണ്ടതാണ്. കമ്പ്യൂട്ടർവൽകൃത മാനേജ്മെന്റ് ഇൻഫർമേഷൻ സിസ്റ്റം (എംഐഎസ്) സർക്കാർ പ്രവർത്തിപ്പിക്കേണ്ടതും മാലിന്യ പരിപാലന ചട്ടലംഘനം നടക്കുന്ന സന്ദർഭങ്ങൾക്ക് തടയിടുവാൻ കർശന നടപടികൾ സ്വീകരിക്കേണ്ടതുമാണ്.*

(ഖണ്ഡിക 15)